

ქრისტიანობისა და სამშობლოს დაცვის იდენტობის სკიტიხი
ჰაგიოგრაფიაში

გიორგაძე ნინო

სსიპ იაკობ გოგებაშვილის სახელობის თელავის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი

აბსტრაქტი: ქართული ორიგინალური მარტიროლოგიური ჟანრის თხზულებები ძველი ქართული მწერლობის სრულ პერიოდს მოიცავს. იგი იწყება V საუკუნიდან და სრულდება XVIII საუკუნით.

ქრისტიანულ სამყაროში მოწამეთა კულტის აღმოცენების წინაპირობა ახალი აღთქმის წიგნებში უნდა ვეძიოთ. ქრისტესა და მისი მოწაფეების მოწამებრივი აღსასრულით იყო შეპირობებული „წამებათა“ ჟანრის დამკვიდრება ჰაგიოგრაფიულ ლიტერატურაში.

ჰაგიოგრაფია სინკრეტულობით გამოირჩევა. ამიტომაც არ კარგავს აქტუალობას, მას ვერც იდეოლოგიური ხასიათი ხდის დრომოჭმულად. ამ დარგის ნაწარმოებებს ყოველთვის ეძებნება თანადროულობის ნიშნები.

წყაროთმცოდნეობითი მასალა, რომელსაც ასე ჭარბად იტევს „ეკსტათი მცხეთელის მარტვილობა“, მნიშვნელოვან საფუძველს ქმნის ისტორიულ-ლიტერატურული კვლევებისა და დასკვნებისათვის. თხზულება იძლევა მონუმენტურ სურათს ეპოქის გლობალურ საკითხებზე, რაც მნიშვნელოვანია ეკსტათის ხასიათის, მისი პიროვნული სიმაღლის გასააზრებლად.

აღმოსავლეთ საქართველოს სპარსელთა დამპყრობლური პოლიტიკის გამოსობით უმეფობის ხანა დასდგომია. მეფის უზენაეს ძალაუფლებას სპარსეთის შაჰის მიერ დანიშნული მარზპანი ჩაენაცვლა. ერისმთავარ-მამასახლისთა, დიდებულთა გარემოცვაც იკვეთება ძალისმპყრობელ სპარსთა ირგვლივ, მაგრამ ფუნქციები ფორმალური, ნომინალურია.

ასეთ მძიმე ჟამს, როცა ქართლში სპარსელები ზეობენ, თვით ის ძალა ბატონობს, რომელი ქვეყნისა და აღმსარებლობის წარმომადგენელიც მაზდეანად აღზრდილი ეკსტათია, უდიდესი გმირობის ტოლფასია ქრისტიანობის აღიარება. ქრისტესთვის წამებული იმავდროულად იქცა ჩვენი ქვეყნის ინტერესების დამცველად. მისი იდენტობა ეროვნულ გმირთან ბუნებრივად იკვეთება, რამეთუ, ქრისტიანობისათვის თავდადება ქვეყნისათვის თავდადებად აღიქმებოდა. ეკსტათი თავისი ქმედებით თავისთავად ეწინააღმდეგება აგრესორთა ძალმომრეობრივ პოლიტიკას. აქ ვლინდება მისი არა მარტო რელიგიური, არამედ ადამიანური, მოქალაქეობრივი პოზიცია. ეს პოზიცია უფრო კარგად გამოიკვეთა წმ. რაჟდენის ქმედებაში, როცა ვახტანგ მეფის თანამებრძოლად იქცა. ნერსე ერისთავის გვერდით აბოს მუდმივად თანამყოფობაც არ გამორიცხავს აბოს მხრიდან მისი პოლიტიკური იდეების თანაზიარობას.

ისტორიული ფონი ქმნის უფრო ღირებულს აბოს წამების მნიშვნელობასაც და არა

მხოლოდ წამების. ამ შემთხვევაშიც ერთგარად იკვეთება აბოს მოქალაქეობრივი პოზიცია. თავისი ქმედებით იგი თითქოს აპროტესტებს კიდეც არაბთა აგრესიას. აქეთაა მიმართული მის მიერ ქრისტიანული რელიგიის ქადაგება, პოლემიკური ნიშნით აღბეჭდილი მისი დიალოგი ამირასთან.

ქართულ ორიგინალურ ჰაგიოგრაფიაში აქცენტი კეთდება იმაზე, რომ ეროვნული თვითმყოფობის შენარჩუნების საიმედო საყრდენი ქრისტიანული ეკლესიაა, რომ სარწმუნოებრივ-ეროვნული გადარჩენის გზები ერთმანეთს კვეთს, თანხვედება. ამიტომ თითოეული წმინდანი მოიაზრება არა მხოლოდ ქრისტეს „ტარიგად“, არამედ ეროვნულ გმირად და აგრესიას დაპირისპირებულ მეზრძოლად.

საკვანძო სიტყვები: მარტიროლოგიური ლიტერატურა, ჰაგიოგრაფიული ლიტერატურა, „ეკსტატი მცხეთელის მარტვილობა“, ნერსე ერისთავი.

ქართული ორიგინალური მარტიროლოგიური ჟანრის თხზულებები ძველი ქართული მწერლობის მთელ პერიოდს მოიცავს. იგი იწყება V საუკუნიდან და სრულდება XVIII საუკუნით. 1799 წელს იწერება „შიო გარეჯელის წამება“.

„ჰაგიოგრაფიული ლიტერატურის პირველი ძეგლები „მარტვილოლოგიურ“ თხზულებათა სახით ბიზანტიურ-რომაული იმპერიის წარმართულ წიაღში ჩასახულ გარემოში შეიქმნა და თანდათან გავრცელდა დანარჩენ ქრისტიანულ სამყაროში, მათ შორის ქართულშიც“ (გაბიძაშვილი, 2004:13).

ქრისტიანულ სამყაროში მოწამეთა კულტის აღმოცენების წინაპირობა ახალი აღთქმის წიგნებში უნდა ვეძიოთ. ქრისტესა და მისი მოწაფეების მოწამებრივი აღსასრულით იყო შეპირობებული „წამებათა“ ჟანრის დამკვიდრება სასულიერო-საეკლესიო ლიტერატურაში.

“საყოველთაოდ არის აღიარებული, რომ ქრისტესთვის მოწამებრივი აღსასრული პირველმა ჰპოვა დიაკონმა სტეფანემ და მას ეწოდება „პირველმოწამე“ (სხვათა შორის, „პირველმოწამე“ ჰყავთ ქალ-მოწაფეებსაც-თეკლა და რეგიონალურ მოწაფეებსაც-მაგ. პალესტინის „პირველმოწამე“ არის პროკოფი წიგნისმკითხველი და ა. შ.), (გაბიძაშვილი, 2004:24).

ქართველებსაც გვყავს საკუთარი „მოწამეები“, „ვნებით“, ტანჯვით აღსრულებული მორწმუნენი, რომლებიც „ჟამად-ჟამად“ გამოჩნდებოდნენ ხოლმე ჩვენს რეალობაში. ქართული მართლმადიდებლური ეკლესიის „პირველმოწამე“ იყო ვახტანგ გორგასლის მეუღლის მამამძუმე, რაჟდენი, „რომელი იწამა ჟამთა დიდისა მეფისა ვახტანგისათა სპარსთა მიერ ქართლსა შინა. “V საუკუნის I ნახევარში წამებული წმინდანის ღვაწლის ამსახველი ნაწარმოები XVIII საუკუნის I ნახევარში შეიქმნა ქართლის კათალიკოსის, ბესარიონ ორბელიშვილის მიერ. თხზულება პირველად 1882 წელს მიხეილ-გობრონ საბინინის „საქართველოს სამოთხეში“ დაიბეჭდა. საერთოდ, ქართული ეკლესიის პირველმოწამეების გამოჩენა ემთხვევა აღმოსავლეთ საქართველოში მაზდეანი სპარსელების ბატონობის ხანას. ცეცხლხთაყვანისმცემლთა მსხვერპლად იქცა წმ. რაჟდენი, წმ. შუშანიკი, წმ. აბიბოს ნეკრესელი, წმ. ეკსტატი მცხეთელი...

„წამებათა“ ჟანრის განვითარების მეორე ეტაპი არაბთა ბატონობის ხანას

ეფუძნება. სარკინოზთა დამპყრობლურ პოლიტიკას, ქრისტიანული რწმენის ერთგულებას ეწირება: აზო თბილელი, არჩილ მეფე, კოსტანტი კახი, გობრონი...

ქრისტიანობის ერთგულთა მოწამებრივი ღვაწლი, რა თქმა უნდა, ამით არ დასრულებულა. არაბები ისევ სპარსელებმა ჩაანაცვლეს. ახლა უკვე მაჰმადიანი სპარსელები იქცნენ ქრისტეს რჯულის დამთრგუნველ ძალად. მათ ნებას ეწირება ქეთევან დედოფალი, ბიძინა, შალვა და ელიზბარი...

მარტვილობათა ჟანრის ნაწარმოებები გამოირჩევა კომპლექსური ბუნებით. ის თანაბრად საინტერესოა ლიტერატურული, რელიგიური, ისტორიული, ფოლკლორული, ეთიკური, იურისპრუდენციული თვალსაზრისით. ამიტომაც არ კარგავს აქტუალობას აღნიშნული ჟანრი და ვერც იდეოლოგიური ხასიათი ხდის დრომოჭმულად. ამ დარგის ნაწარმოებებს ყოველთვის ეძებნება თანადროულობის ნიშნები.

წყაროთმცოდნეობითი მასალა, რომელსაც ასე ჭარბად იტევს „ევსტათი მცხეთელის მარტვილობა“ მნიშვნელოვან საფუძველს ქმნის ისტორიულ-ლიტერატურული კვლევებისა და დასკვნებისათვის. თხზულება იძლევა მონუმენტურ სურათს ეპოქის გლობალურ საკითხებზე, რაც მნიშვნელოვანია ევსტათის ხასიათის, მისი პიროვნული სიმაღლის გასააზრებლად.

აღმოსავლეთ საქართველოს სპარსელთა დამპყრობლური პოლიტიკის გამოსობით უმეფობის ხანა დასდგომია. 526 წელს მეფის უზენაეს ძალაუფლებას სპარსეთის შაჰის მიერ დანიშნული მარზპანი ჩაენაცვლა. ერისმთავარ-მამასახლისთა, დიდებულთა გარემოცვაც იკვეთება ძალისმპყრობელ სპარსთა ირგვლივ, მაგრამ ფუნქციები ფორმალური, ნომინალურია. უფლებოა თვით კათალიკოსი, რომელიც თითქოს არაფრით იზღუდება.

შაჰის კანონმდებლობით რეგულირდება ყველაფერი და მკაცრად ემორჩილება მის მიერ გაწერილ კანონებს. არამცთუ ქართველი მოხელეები მორჩილებენ მინიჭებულ უფლებებს, არამედ მარზპანის მიერ დანიშნული ციხისთავიც იცავს მისთვის დაწესებულ ნორმებს. ამას ადასტურებს ევსტათის დასჯაზე უსტამის ფიქრი და გადაწყვეტილება: „ამის კაცისა პატიჟი მე არარაჲ ხელმეწიფების, არცა აღბმად ძელსა, არცა პყრობილებაჲ, არამედ წარუძღვანო ეგე ტფილის-ქალაქსა არვანდ გუშნასჰს, ქართლისა მარზაპანსა, და რაჲ-იგი შეჰკვანდეს, მან უყოს, რამეთუ ყოვლისა კაცისა ქართლისა მას ხელეწიფების სიკვდილი და ცხოვრებაჲ“ (ქართული მწერლობა, 1987:254).

აი, ასეთ მძიმე ჟამს, როცა ქართლში სპარსელთა ზეობის ხანაა, თვით ის ძალა ბატონობს რომელი ქვეყნისა და აღმსარებლობის წარმომადგენელიც გვირობანდაკყოფილი, მაზდეანად აღზრდილი ევსტათია, უდიდესი გმირობის ტოლფასია ქრისტეს აღმსარებლობის აღიარება. იდეოლოგიური თვალსაზრისით მრავალმხრივ საყურადღებოა მისი მარტვილობის მასშტაბები. ქრისტიანობისათვის წამებული ადამიანი იმავდროულად იქცა ჩვენი ქვეყნის ინტერესების დამცველად. მისი იდენტობა ეროვნულ გმირთან ბუნებრივად იკვეთება, რამეთუ, ქრისტიანობისათვის თავდადება ქვეყნისათვის თავდადებად აღიქმებოდა. ევსტათი თავისი ქმედებით თავისთავად ეწინააღმდეგება აგრესორთა ძალმომრეობრივ

პოლიტიკას. აქ ვლინდება მისი არა მარტო რელიგიური, არამედ ადამიანური, მოქალაქეობრივი პოზიცია. ეს პოზიცია უფრო კარგად გამოიკვეთა წმ. რაჭდენის ქმედებაში, რომელიც ვახტანგ მეფის თანამებრძოლად იქცა. ნერსე ერისთავის გვერდით აბოს მუდმივად თანამყოფობაც არ გამორიცხავს აბოს მხრიდან მისი პოლიტიკური იდეების თანაზიარობას. ამ წმინდანებისათვის ჭეშმარიტი რელიგიის აღიარება სიმართლისმსახურების მოთხოვნილებადა იქცა. რწმენის სიმტკიცეს უნებურად გადაეჯაჭვა ქვეყნის დაცვის იდეა, იმ ქვეყნისა, რომელთანაც რჩეულმა რელიგიამ დააკავშირათ. ამავე თვალსაზრისით საინტერესოა „აბო თბილელის წამება.“

საგულისხმოა რომ „ჭეშმარიტი“ რელიგიის უპირველესი „ტარიგები“ სხვა აღმსარებლობის არაქართველი წმინდანები არიან. სპარსი რაჭდენი, ევსტათი, სომეხი შუშანიკი-მაზდეანობის საცდურს უპირისპირებენ ქრისტიანულ ღმერთს. იდეური ბრძოლა გრძელდება არაბთა ზეობის ხანაშიც. ამის დასტურია „აბო თბილელის წამება.“

„იოანე საბანისძისათვის მნიშვნელოვანია რამდენიმე პრობლემა: რწმენითი შემეცნების დანერგვა, უცხოტომთა მოქცევა, ქართველთა ადგილი „იოკუმენაში“ (ე.ი. კულტურულ მსოფლიოში), ქართველთა ეროვნული ღირსებანი, სახისმეტყველებითი სიმბოლიკა, დრო „ჟამიერი“ (ანუ ისტორიული), დრო წმინდანობისა და მსოფლიოს აღსასრულისა, სიწმინდის საფეხურები, წმინდანი-ღვთაების სიმბოლოებში და ა.შ. (სირაძე, 1987:703). როგორც ვხედავთ, ნაწარმოები მრავალმხრივ აღძრავს ინტერესს და ამ ინტერესის საფუძველი არის აბო, „ვარდი ეკალთაგან გამორჩეული“.

აბო თბილელის წამებასაც მეტ მნიშვნელობას ანიჭებს დრო, ქვეყანაში შექმნილი პოლიტიკური ვითარება, პარალიზებული სახელმწიფო ინსტიტუტი, არაეროვნული მართლმსაჯულება. არაბთა აღზევების ხანაში, მისივე ქვეყნის აგრესიას ფაქტიურად უპირისპირდება 17-18 წლის ტომით არაბი, მაჰმადის რჯულზე აღზრდილი ყმაწვილი.

„ქართულ ისტორიოგრაფიაში დამკვიდრებული თვალსაზრისით, VIII ს. 30-იან წლებში მურვან ყრუს ლაშქრობას მოჰყვა ქართლის შემომტკიცება. ხალიფას სახელით უმაღლეს ხელისუფლებას განასახიერებდა მისი მოხელე-ამირი(ქართულში ამირა). პირველი არაბი ამირას სახელი, რომელსაც ავტორები (იბნ ალ-ქუფი) იხსენიებენ, არის იბრაჰიმ ბ. ჰასანი, არმანიის ვალის ჰასან ბ. კაკტაბას (771-775) ვაჟი. მამამ ის 772 წ. დანიშნა „ჯურზანის ქვეყნის, თბილისისა და მისი მომიჯნავე ტერიტორიის მმართველად.“ ის იოანე საბანისძის მიერ მოხსენიებული უსახელო არაბი ამირაა. ამის საფუძველზე, არსებობს მოსაზრება, რომ თბილისის (არაბ. თიფლის, თაფლის, იშვიათად ტაფლის) საამიროს შექმნა უნდა მომხდარიყო VIII ს. 80-იანი წლების დამდეგს ან, სხვა თვალსაზრისით, VIII ს. 80-90-იან წლებში“(გელოვანი, 2021:291-292).

თბილისის საამირომ შეზღუდა, დაასუსტა ერისმთავრის ფუნქცია. ფაქტიურად, ის ადგილობრივი ხელისუფლების უუფლებო წარმომადგენლის როლში აღმოჩნდა. ეს კარგად გამოიკვეთა ნერსე ერისთავის მაგალითზე.

აღმოსავლეთ საქართველოში არაბთა მძლავრობის, მათი პოლიტიკური უზენაესობის დასტურად უნდა ჩაითვალოს საკუთარი ზარაფხანის არსებობა. „ნუმისმატიკური მონაცემებით დასტურდება, რომ თბილისში მოქმედებდა ზარაფხანა, რომელიც ძირითადად ჭრიდა ვერცხლის მონეტებს-დირჰამებს“

(გელოვანი, 2021:289). ერთ-ერთ მათგანზე დატანილია მუჰამადის სახელიც. ქართული ნუმიზმატიკის ისტორია ინახავს რამდენიმე ასეთი ტიპის მონეტას.

სწორედ ამგვარი ისტორიული ფონი ქმნის უფრო ღირებულს აბოს წამების მნიშვნელობას და არა მხოლოდ წამებისას. ამ შემთხვევაშიც ერთგარად იკვეთება აბოს მოქალაქეობრივი პოზიცია. თავისი ქმედებით იგი თითქოს აპროტესტებს კიდეც არაბთა აგრესიას. აქეთაა მიმართული მის მიერ ქრისტიანული რელიგიის ქადაგება, პოლემიკური ნიშნით აღბეჭდილი მისი დიალოგი ამირასთან. ამიტომ იყენებს იოანე საბანისძე აბოს წამებას ქართველთა რელიგიური მრწამსის ძლიერების ძალად, რწმენის გზაზე მათი რყევის შესაჩერებელ იარაღად. აბოს წამება ავტორმა ოსტატურად გამოიყენა და „შექმნა ეროვნული პათოსით აღსავსე პირველი ჰაგიოგრაფიული თხზულება, რომელშიც მაღალმხატვრულ-ალეგორიული და რიტორიკულ-პათეტიკური ხერხებით აუწყა მრევლს, რომ კარს მომდგარი სახელმწიფოებრივი და სარწმუნოებრივი კატასტროფა ქრისტიანული რწმენის მხოლოდ მტკიცე დაცვით შეიძლება ავიცილოთ თავიდან“ (გაბიძაშვილი, 2014:165).

ქრონოლოგიური პრინციპის დარღვევით, მაგრამ ორიოდ სიტყვით მაინც გვინდა შევეხოთ „შუშანიკის წამებას“. თხზულება ერთადერთია „ქართულ ჰაგიოგრაფიულ ლიტერატურაში, რომლის მთავარი მოწამე-პერსონაჟი აღესრულა, მართალია, ხანგრძლივი ტანჯვა-წამების და ციხის უმძიმესი პირობების შედეგად, მაგრამ მაინც ბუნებრივი სიკვდილით“ (გაბიძაშვილი, 2014:158).

როცა შუშანიკის წამებასა და მის ღვაწლზე ვსაუბრობთ, აქ ცალსახად ხაზგასმას ვაკეთებთ არა მხოლოდ რელიგიურ, არამედ პოლიტიკურ-სახელმწიფოებრივ პოზიციაზეც. მისი მარტვილობის მასშტაბურობას ეს მხარეც აძლიერებს, შუშანიკი წარმოგვიდგება ქრისტიანული რელიგიისა და ქვეყნის ინტერესების დამცველად. ამ შემთხვევაში რელიგია და სამშობლო იდენტურ ცნებებად აღიქმება. შუშანიკი „უჯანყდება“ ურჯულო, რენეგატ ვარსქენს და ამით იცავს არა მხოლოდ ქრისტიანობას, არამედ-ქვეყანას ირანთა დამპყრობლური პოლიტიკისგან, ქრისტიანთათვის თავსმოხვეული მაზდეანობისგან. ვარსქენის რელიგიური და ანტისახელმწიფოებრივი ქმედების კრიტიკა, პროტესტი ოჯახიდან იწყება. შუშანიკი მარტო რომ არ არის, ამის დასტურია ვარსქენის ცხოვრების ბოლო აკორდი. მისი სიცოცხლის ლოგიკური დასასრულის დასაწყისი შუშანიკისადმი ერისა და ბერის თანადგომაშიც იჩენს თავს. რელიგიურთან ერთად ესეც ამყარებს შუშანიკის მოქალაქეობრივ-სახელმწიფოებრივი პოზიციის გამოკვეთას. თუმცა რაჟდენის, ევსტათის, აბოსაგან განსხვავებით ის ამქვეყნის შვილია, ეს მისი ვალია. ყოველივე ზემოთქმული, ბუნებრივია, ოდნავადაც არ ამცრობს წმინდა შუშანიკის ღვაწლს დასახელებული წმინდანების გვერდით.

ქართულ ორიგინალურ ჰაგიოგრაფიაში აქცენტი კეთდება იმაზე, რომ ეროვნული თვითმყოფლობის შენარჩუნების საიმედო საყრდენი ქრისტიანული ეკლესიაა, რომ სარწმუნოებრივ-ეროვნული გადარჩენის გზები ერთმანეთს კვეთს, თანხვდება. ამიტომ, თითოეული წმინდანი მოიაზრება არა მხოლოდ ქრისტეს „ტარიგად“, „მეთერთმეტე ჟამის მუშაკად“, არამედ ეროვნულ გმირად და აგრესიას დაპირისპირებულ მებრძოლად. ისინი რწმენის გამოხატვით ასუსტებენ

დამპყრობელთა პოზიციებს, არყევენ მათ ძლიერებას და ზრდიან თანამოაზრეთა რიცხვს. რწმენის და სიმართლის მსახურება, ერთად აღებული, იქცა მათი ღირსების მსაზღვრელად.

ლიტერატურა:

გაბიძაშვილი (2014), გაბიძაშვილი ე., ნარკვევები ძველი ქართული სასულიერო მწერლობის ისტორიიდან, ტ. II. გამომც. „ნდმსარებელი“. თბილისი.

გაბიძაშვილი (2004), გაბიძაშვილი ე., ძველი ქართული მწერლობის ნათარგმნი ძეგლები, ბიბლიოგრაფია 1 , საქართველოს მეცნიერებათა აკადემია, კეკელიძის სახელობის ხელნაწერთა ინსტიტუტი, თბილისი.

გელოვანი (2021), გელოვანი ნ., თბილისის მუსლიმური თემი (1801-1917), სტამბა „კოლორი“, თბილისი. ქართული მწერლობა (1987) ქართული მწერლობა, ოცდაათ ტომად, ტ.1. გამომც. „ნაკადული“, თბილისი.

Identity of Christianity and Homeland Defense in Hagiography

Giorgadze Nino

Iakob Gogebashvili Telavi State University

Abstract

Original Georgian martyrologic literary works cover the whole cycle of an old Georgian literature. It dates back to V-XVIII centuries.

Primary reasons of the emergence of the Cult of Saints should be found in the New Testament books. Introduction of the "Martyrdom" literary genre in the hagiographic literature was caused by the martyrdom of the Christ and his apostles.

Since hagiography is characterised by its syncretism, it does not even lose its actuality or contemporaneousness because of its ideology.

Source criticism materials that are abundantly found in "Martyrdom of St.Eustathius of Mtskheta" make an important basis for doing historical and literary studies and making the corresponding outcomes. The literary work provides information concerning the global issues of the epoch, that is crucial for understanding the persona characteristics and strengths of Eustathius.

Due to the Imperial policy of Persians, there was an interregnum period in Eastern Georgia. The supreme power of the king was replaced by the Marzban appointed by the Shah (same as the King) of Persians. At that period of time, Georgian Rulers (known as "Mamasakhlisi") and gentlefolks were beside Persians, though their rights were rather formal and nominal.

At such a difficult period, when the Persians dominated Kartli, recognition of Christianity by Eustathius, who was a Persian by descent, was the great bravery and courage. The Martyr for the Christ had also become the defender of our country's interests. He is considered as a National hero, as martyrdom for the Christ had been associated as devotion to the country. By his actions and decisions, Eustathius was against to the cruel politics of conquerors, and here, exactly, is revealed not only his religious, but also his human, civil

positions and attitudes. This position is better reflected in St. Razhden's actions, who became an ally of the King Vakhtang. As Abo was constantly beside Nerse Eristavi, it is possible to suppose that he even shared his political ideology. Historical background of that period makes Abo's torture more valuable and meaningful but not only of his torture, even Abo's civil position is completely explicit. By his deeds, he was apparently against the Arab conquerors that is proved by his preaching the Christian religion and his polemical discussions with Amira.

In the original Georgian hagiography, authenticity of Orthodox Church for the national identity preservation is emphasized, and the paths of religious and national salvation are also intersected. Therefore, each saint is considered not only a Martyr of the Christ, but also a national hero and a fighter against aggression.

Key words: Martyrologic literary, Hagiographic literature, "Martyrdom of St.Eustathius of Mtskheta", Nerse Eristavi.